

Wereld van verschil

Deze lesbrief hoort bij de Teleblik poster “Wereld van verschil” die gratis te bestellen is bij Teleblik via <http://teleblik.nl/node/64638>

In deze les onderzoeken de leerlingen van behulp van Teleblik fragmenten de invloed van het klimaat op het weer en landschappen op de hele wereld. Er is gekozen voor videomateriaal dat aansluit op de belevingswereld van leerlingen in het basisonderwijs groep 7/8. Deze fragmenten staan op de bijbehorende Teleblikposter maar de lesbrief kan ook los worden ingezet.

Fragment 1 gaat over het leven in de Saharawoestijn in Marokko. Bekijk eerst fragment www.teleblik.nl/sahara

Streep het foute woord door:

In de Sahara leven mensen die niet lang op dezelfde plek blijven.

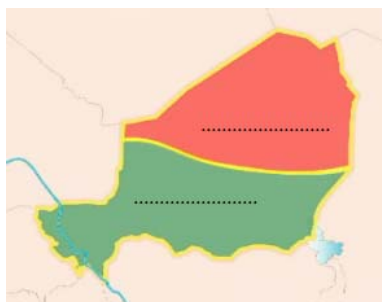
We noemen hen zigeuners / nomaden.

Ze gaan steeds op zoek naar weidegronden voor hun geiten / koeien.

Ze wonen met de hele familie in tenten / hutten.

Fragment 2 op de Teleblik-poster gaat over een land in Afrika: Niger.

Bekijk fragment 2: www.teleblik.nl/niger

Niger bestaat uit twee delen, de Sahara en de Sahel. Zet in dit kaartje beide namen op de goede plek.

Tussen beide delen van Niger bestaan grote verschillen. Geef achter elke zin aan of het bij de Sahara of de Sahel hoort. Streep het foute woord door.

Hier groeit bijna niets.

Sahara / Sahel

Hier wonen de meeste mensen.

Sahara / Sahel

Hier groeien wel planten.

Sahara / Sahel

Mensen trekken rond op kamelen.

Sahara / Sahel

De mensen wonen in houten huizen.

Sahara / Sahel

In Niger kan men weinig gewassen verbouwen. Dat komt vooral door de erosie. Wat is erosie eigenlijk?

Je kunt de volgende woorden gebruiken: bomen kappen – boomwortels – vruchtbare grond – vasthouden – wind

.....

.....

.....

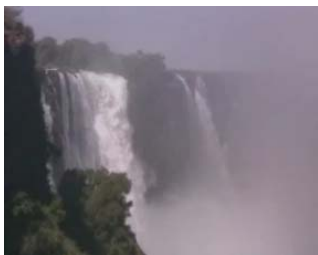
.....

.....

In Niger regent het maar in drie maanden. Dan staat de zon loodrecht boven het land. Maar als het regent, regent het zo hard dat het meeste water niet door de bodem wordt opgenomen. Het spoelt weg en neemt de vruchtbare grond mee. En omdat het zo warm is, verdampt ook nog eens een groot deel van het water.

In welke maanden van het jaar regent het in Niger?

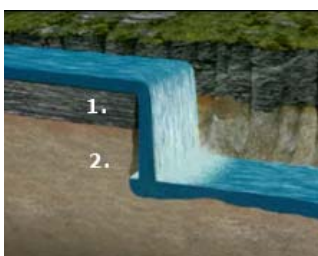
- Januari – februari – maart
- Juni – juli – augustus
- Juli – augustus – september
- September – oktober - november

Fragment 3 van de poster gaat over het ontstaan van een waterval. Het filmpje laat de Victoria-watervallen zien.

Bekijk eerst het fragment op www.teleblik.nl/victoria

Een waterval ontstaat precies op de plek waar harde steen overgaat in zachte steen. Geef bij het volgende plaatje aan waar het harde steen en het zachte steen zich bevindt.

- 1. ....
- 2. ....

Kijk goed naar het plaatje en schrijf in eigen woorden hoe een waterval ontstaat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

In **fragment 4**, www.teleblik.nl/ijsland, zien we hoe in IJsland de vulkanen en aardbevingen ontstaan.

Vertel in eigen woorden bij dit plaatje hoe aardbevingen en vulkanen ontstaan.

.....

.....

.....

.....

.....

Wat zijn de gevolgen voor de mensen als ze met een aardbeving te maken krijgen?

.....

.....

.....

Fragment 5 gaat verder over vulkanen, deze keer op het eiland Vulcano. Het fragment hierbij vind je bij www.teleblik.nl/vulcano

In de volgende tekst zijn bij de schuingedrukte woorden de letters verwisseld. Schrijf bij die zinnen het goede woord op.

Een vulkaan ontstaan door de grote hitte in het binnenste van de aarde. Het is daar zo heet dat het gesteente smelt. Dan noemen we het *gamma*.....

Als het vloeibare gesteente boven de aarde komt noemen we het *vala*.....

De rode kleur van het gesteente komt doordat er *rijze* in het gesteente zit.....

De gele kleur krijgt het gesteente door de *wavzel*.....

Als een vulkaan niet actief is, zegt men dat die vulkaan *plaat* .....

In **fragment 6** kijken we naar een land in Azië dat ongeveer 80 keer zo groot is als Nederland: India. Bekijk eerst het fragment bij www.teleblik.nl/india

In het noorden van India ligt het Himalaya-gebergte. Er wonen geen mensen, want het is er veel te koud. Waarom is de Himalaya dan toch erg belangrijk voor India?

.....

.....

.....

Het smeltwater van de Himalaya gaat via de rivieren naar zee. De belangrijkste rivier in India is de Ganges. Langs deze rivier wonen veel mensen, omdat de grond daar erg vruchtbaar is. Hoe komt die grond daar zo vruchtbaar?

.....

.....

.....

Het geloof in India is het Hindoeïsme. Schrijf bij elk plaatje wat de Hindoes bij de Ganges doen. Probeer te antwoorden in zinnen en niet in woordjes.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Het **7e fragment** toont ons de Himalaya: dit is de hoogste bergketen op aarde en hij wordt nog steeds hoger: ieder jaar één centimeter.

Bekijk het fragment over de Himalaya (www.teleblik.nl/himalaya) en maak de volgende zinnen af.

Kies uit: erosie – plooien – steenlagen – aardkorst – platen – harde – plooingsgebergte.

1. De Himalaya wordt een .....genoemd.
2. Het is ontstaan doordat twee continentale ..... tegen elkaar botsten.
3. Hierdoor worden verschillende ..... tegen elkaar gedrukt.
4. Er ontstaan dan ..... in de .....
5. Door ..... blijven alleen de ..... bergpunten staan.

Geef op het volgende kaartje met een kleur aan waar het Himalayagebied ligt.

China is zó groot, dat het land grote klimaatverschillen heeft die gevolgen hebben voor de landbouw in verschillende delen van China.

In **fragment 8** van de Teleblik-poster krijg je twee Chinese dorpen te zien, die beide op hun eigen manier te maken krijgen met de verschillen in temperatuur; Xiao Wanghu en Da Meize.

Bekijk het fragment www.teleblik.nl/china en maak de volgende opdrachten.

Zet de volgende woorden onder de goede plaats:

Slapen op de khang – slapen onder de klamboe – c.v. – veel insecten - aardappelen – armoede – rijst – rijkdom –

Xiao Wanghu

Da Meize

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Streep in elke zin het foute woord door.

In Xiao Wanghu krijgen de mensen water uit diepe bronnen / de rivier.

De akkers worden twee keer per maand / jaar bevoeid met water.

De mensen doen plastic / mest over de akker om het vocht vast te houden.

Vroeger verbouwden de mensen tarwe, nu verbouwen ze mais / gerst.

Daarvan wordt wijn / bier gemaakt.

In Da Meize is het veel warmer. Daar eten de mensen veel rijst / aardappelen.

Daar kunnen de mensen twee keer per jaar / maand oogsten.

Het transport gaat hier over de weg / het water.

De oogst wordt verkocht in winkels / op de markt.

In Da Meize verandert het leven sneller dan in Xiao Wanghu. Dat komt omdat de mensen veel kunnen betalen met de opbrengst uit de fabriek.

Wat hebben ze in Da Meize al wel en in Xiao Wanghu nog niet?

Zet een cirkel om de goede antwoorden.

elektriciteit
schotelantennes
wegen
omroepinstallatie

riolering
station
badhuizen
winkelcentrum

In **fragment 9** nemen we een kijkje bij de koralen. Eerst nog in een groot aquarium, maar later in het fragment ook in Australië. Bekijk hier het fragment: www.teleblik.nl/australie

Hoe groeit het rif steeds weer aan? Gebruik hiervoor de woorden *poliepje – schelpachtig huisje – dood – huisje- rif*

.....

.....

.....

.....

Maak de namen vast aan het juiste plaatje

Hersenkoraal

Bordkoraal

Hertengeweikoraal

Het koraal krijgt zijn kleur door de algen in het water. Deze algen vormen ook het voedsel voor het koraal. Koraaldiertjes houden niet van warm water en jagen dan ook de algen weg. Het koraal verliest dan ook zijn kleur.

Beschrijf in eigen woorden waarom de opwarming van de aarde een gevaar is voor het koraal.

.....

.....

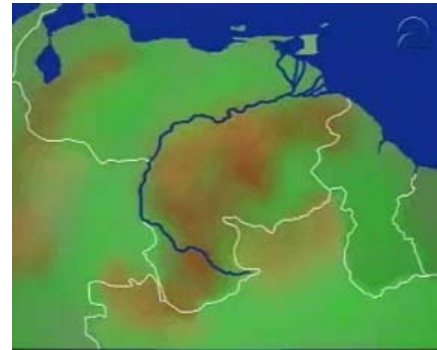
.....

.....

Venezuela ligt in Zuid-Amerika en is 22 keer zo groot als Nederland. **Fragment 10** gaat over dit land. (www.teleblik.nl/venezuela)

Het landschap is zeer gevarieerd met zandstranden, bergen, savannes, tropisch regenwoud en woestijnachtig duinlandschap. Door het land stroomt een grote rivier, de Orinoco-rivier.

Op het kaartje hiernaast zie je Venezuela en de Orinoco-rivier. Geef met een pijltje aan hoe deze rivier stroomt.

In het tropisch regenwoud langs de Orinoco leven de Piaroa-indianen. De mannen en vrouwen van de Piaroa-indianen hebben verschillende taken. Wat doen de mannen en de vrouwen?

De mannen.....

De vrouwen .....

Waarom is de rivier voor de Piaroa-indianen erg belangrijk?

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Hoe heet de dokter van de Piaroa-indianen die de mensen beter maakt met planten en kruiden uit het oerwoud?

.....

Als de rivier langzaam stroomt, gaat hij meanderen. Wat doet de rivier dan en hoe ontstaat dat?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ook de Warao-indianen leven langs de Orinoco. Zij wonen in huizen op palen.

Wat betekent 'Warao'? .....

De Warao-indianen maken zelf hun kano's. Welke drie stappen zijn voor hen nodig om een kano te maken? Denk hierbij aan boomstam, water, vuur.

1. ....
2. ....
3. ....

De omgeving geeft de indianen alles wat ze nodig hebben.
Waarvoor gebruiken ze

Hout: .....

Palmladeren: .....

Wat geeft de omgeving hen als voedsel?.....

Fragment 11 (www.teleblik.nl/verenigdestaten) gaat over een loopbrug boven de Grand Canyon. De Grand Canyon is een zeer brede en diepe kloof in het noorden van de Amerikaanse staat Arizona. In de loop van miljoenen jaren heeft het water van de Coloradorivier deze kloof in het landschap doen ontstaan.

Zou jij het, net als de meeste mensen in het filmpje, ook eng vinden om over deze loopbrug te lopen?

Ja / Nee, want .....

.....

.....

.....

.....

Fragment 12 neemt ons mee naar de Zuidelijke IJszee, ook wel Zuidelijke Oceaan genoemd.. Deze zee omringt Antarctica.

Bekijk het fragment op www.teleblik.nl/antarctica en beantwoord de volgende vragen.

Welk plantje groeit in het ijs van de Zuidelijke IJszee? .....

Welke voedingsstoffen halen deze plantjes uit het ijs?..... en .....

Waarvoor dienen deze plantjes? .....

Fragment 13 gaat over klimaatverschillen. Deze worden veroorzaakt door de zon. Bekijk dit fragment bij www.teleblik.nl/klimaatverschillen.

Wat is het verschil tussen het weer en het klimaat? .....

.....

.....

Hoe ontstaat de wind?

Gebruik de volgende woorden: lucht – hoge - stromen – uit - lage

De zon verwarmt de .....

De verwarmde lucht zet .....

Dan begint de verwarmde lucht te .....

De lucht stroomt van ..... druk naar ..... druk.

Wat wordt met deze apparaten gemeten? Schrijf het onder de plaatjes.

.....

Fragment 14 leert ons iets over het klimaat in de woestijn en het klimaat in de tropen. Bekijk fragment 14 hier: www.teleblik.nl/werelddelen

Zet deze woorden in de goede kolom. Let op, de woorden mogen ook in beide kolommen voorkomen.

droog – warm – vochtig – dor – planten – koude nachten - regen

Woestijn

Tropen

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Waarom is deze kever blij dat het in de woestijn 's ochtends vaak mistig is?

.....
.....
.....

Wat doet deze hagedis in de woestijn? Kleur het rondje voor de juiste zin.

- Springt van de ene plek naar de andere
- Raakt met zo weinig mogelijk poten het hete zand aan
- Probeert vijanden bang te maken

Fragment 15 leert ons iets over het tropisch regenwoud. Bekijk eerst fragment www.teleblik.nl/regenwouden

Streep het foute woord door:

In een tropisch regenwoud regent het vaak / weinig

Door de warmte verdampt veel / weinig water

Hoog in de lucht is het koud / warm

Daar verandert de waterdamp in druppeltjes / gas

Dat komt dan als regen / mist weer naar beneden.

Wat heeft de vorm van dit blad te maken met de regen in het oerwoud?

.....

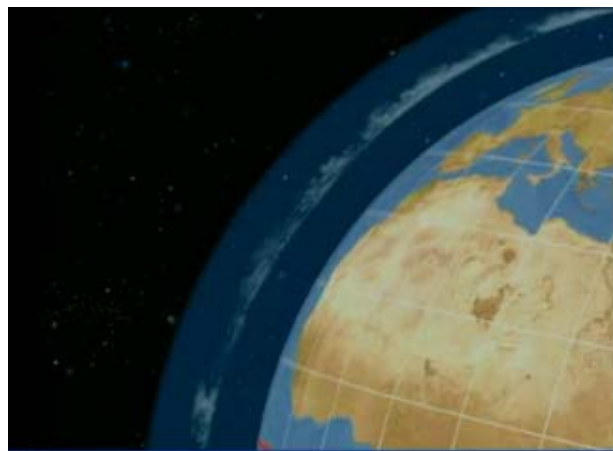
.....

.....

.....

Fragment 16 leert ons wat over de temperatuur op aarde. Bekijk hiervoor fragment www.teleblik.nl/temperatuur

De zonnestrallen moeten door de dampkring om de aarde te bereiken. Zet op het volgende kaartje een pijl naar de dampkring.

Op de evenaar is het warmer dan in Nederland. Hoe komt dat? Schrijf bij elk antwoord 'waar' of 'niet waar'.

Zonnestralen leggen een kortere weg af naar de evenaar.	waar / niet waar
Door de Noordzee is het bij ons kouder	waar / niet waar
Door het woestijnzand is het rond de evenaar erg warm.	waar / niet waar
De bundel zonnestralen is op de evenaar veel geconcentreerder.	waar / niet waar

Fragment 17 leert ons iets over de temperatuur.
Bekijk fragment www.teleblik.nl/landenzee

Leg in eigen woorden uit waarom land sneller warm en ook sneller weer koud wordt.

.....

.....

.....

.....

.....